Inleiding

De Praktijkschool Westfriesland werkt vanuit het gedachtengoed van de ondersteuningspiramide (figuur 1). We streven er naar dat 80% van onze leerlingen voldoende heeft aan de basisondersteuning. 15% heeft extra ondersteuning nodig (groeps- en/of individueel aanbod binnen school) en 5% intensieve ondersteuning (individueel aanbod op maat). Deze ondersteuning wordt twee keer per jaar geëvalueerd om te kijken of het basisaanbod nog voldoende aansluit bij onze leerlingen. De ingezette ondersteuning wordt weergegeven in het OPP van de leerling onder de tegel begeleiding. De begeleiding wordt met regelmaat geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Figuur 1. Overzicht van de ondersteuningspiramide.

Om de basisondersteuning van de praktijkschool inzichtelijk te maken, volgt hier onder ons basisaanbod.

Basisaanbod schoolorganisatie en pedagogisch handelen	
Mentorraat	Iedere klas heeft een mentor, het eerste aanspreekpunt voor de leerlingen en ouders. Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk contacturen tussen de klas en de mentor. Leerlingen in leerjaar 1 starten de dag bij de mentor. Er staan ook mentoruren op het wekelijkse rooster.
Groepsgrootte	De klassen bestaan uit maximaal 14 leerlingen. In de onderbouw zijn de klassen kleiner; 10 tot 12 leerlingen.
Contactmomenten met thuis	Er is regelmatig contact tussen school en thuis, telefonisch én minimaal 3x per jaar een OPP-gesprek met ouders en leerling op school, waarin het OPP/Ontwikkelplan wordt besproken. Het logboek van Presentis inzichtelijk voor ouders en leerlingen.
Leerlingvolgsysteem	Presentis is ons leerlingvolg- en begeleidingssysteem waarin alles wordt geregistreerd (aanwezigheid, gespreksverslagen, competenties en algemene vaardigheden, logboek, incidentregistraties, etc.). Via de app en/of webversie is de onderwijsontwikkeling te volgen voor leerlingen en ouders. De leerlingen hebben een eigen portfolio binnen Presentis, waarin de persoonlijke ontwikkeling weergegeven wordt.
Dyslexie module	Veel leerlingen binnen het praktijkonderwijs kampen met laaggeletterdheid en/of hebben (vermoedens van) dyslexie. Om de basisvaardigheden van alle leerlingen te vergroten, wordt er in het eerste jaar een module aangeboden om de leesvaardigheden te vergroten. Denk hierbij aan zelfredzaamheid rondom lezen, inzetten van praktische vaardigheden en omgaan met handige tools.
ATC-stagebekwaamheid	In leerjaar 2 doorlopen de leerlingen een stage-bekwaam traject, bestaande uit interne stage, werkmomenten op het arbeidstrainingscentrum (ATC PrO) en een sollicitatiemoment. Na positief afronden van het traject is de leerling stagebekwaam.
Stagebegeleiding (vanaf leerjaar 3)	Iedere leerling die stageloopt heeft een stagebegeleider. Deze heeft overleg met alle betrokken partijen (de leerling, de ouders, de mentor en het stagebedrijf) en draagt zorg voor het goed verlopen van de stage. Er is een stagecontract, er is telefonisch overleg en er zijn verschillende bezoeken door de stagebegeleider op de stageplek.

Coaching gesprekken	De mentor voert de individuele coachtingsgesprekken aan de hand van oplossingsgerichte gesprekstechnieken, stelt doelen op samen met de leerling en zorgt voor de verslaglegging in het OPP/Ontwikkelplan (bijwerken belemmerende/bevorderende factoren en onderwijsbehoeften, competenties en algemene vaardigheden. Deze gesprekken vinden minimaal 5x per jaar plaats.
Ontwikkelplan/OPP	Vanuit alle informatie binnen Presentis komt er een persoonlijk ontwikkelplan van de leerlingen tot stand. Dit is de leidraad voor de OPP-gesprekken en geeft een mooi overzicht van de persoonlijke ontwikkeling van de leerling en de al dan niet ingezette begeleiding.
Portfolio en ontwikkelgesprekken (ouder(s)/ verzorger(s), leerling, mentor)	Tijdens de OPP-gesprekken (3x per jaar) wordt aandacht besteed aan het portfolio van de leerling en komt de persoonlijke ontwikkeling aan de orde. Dit wordt weergegeven in het ontwikkelplan. Het gesprek met de leerling, ouder(s)/verzorger(s) en de mentor duurt 30 tot 60 minuten en vindt plaats in oktober, februari en juni.
KIC (Kracht in Controle, sociaal emotioneel welbevinden en groepsdynamiek, lj 1 t/m 3)	In leerjaar 1, 2 en 3 wordt de methode KIC aangeboden. Het staat iedere week op het lesrooster. Er wordt structureel aandacht geboden aan sociaal gedrag en het voorkomen van pesten. Er wordt gewerkt met fysieke opdrachten, vanuit het idee dat alle leerlingen, docenten en ouders bijdragen aan een positief leerklimaat.
Reset (opvangplek > teamleider, OT, leerlingbegeleiders)	De Reset is de plek binnen school waar de leerling opgevangen wordt wanneer het niet lukt binnen de klas. De Reset is er voor een korte Time Out (10 minuten) om te herstellen of om een andere plek voor de leerling te vinden om het lesuur af te maken. De lesgevende docent zorgt voor de notatie van het “incident” binnen Presentis, heeft een herstelgesprek met de leerling en neemt wanneer nodig contact op met ouder(s).
Schoolhond	Binnen de school is drie dagen per week de schoolhond Dexter aanwezig, in de conciërge loge. Een plekje waar leerlingen even kunnen kalmeren en/of kunnen knuffelen met de hond.
Vrijetijdsbesteding (vak)	Binnen de uren vrijetijdsbesteding komen de leerlingen in aanmerking met een grote variëteit van mogelijke vormen van vrijetijdsbesteding om zo een beeld te krijgen van de mogelijkheden en er op een laagdrempelige manier kennis mee te maken. De keuzes daarbij kunnen bestaan uit verschillende sporten, vissen, magneetvissen, creatieve activiteiten, etc. Leerlingen kunnen zelf een keuze maken binnen met wisselende aanbod. Per periode van 4 weken wordt er een activiteit gevolgd. Dit aanbod is er voor leerjaar 1, 2, 3 en 5. Leerjaar 4 krijgt een aanbod binnen de domeinlessen.
Klassenbespreking (mentor/OT/ teamleider op afroep)	Binnen de klassenbespreking worden alle leerlingen binnen de mentorklas besproken. Deze bespreking vindt 2x per jaar plaats. Onderwerpen van gesprek zijn: - aanwezigheid/ verzuim - persoonlijke doelen - uitstroomverwachting - onderwijsbehoeften/ begeleiding/ externe hulp
Organisatie en structuur	Onze school is een kleine school, waarbij bijna iedereen elkaar kent. Er zijn geen tussenuren, uitgevallen lessen worden binnen het team zo veel mogelijk opgelost. Als er uitval is, is dit aan het begin of het einde van de dag. Er is veel toezicht binnen de school, voor en na schooltijd, tijdens de lessen en tijdens de pauzes. Er is een optie tot een pauzeklas om in rust pauze te volgen. De leerlingen hebben een vast rooster (in te zien binnen Presentis) met een vaste opbouw van de dag. Iedere dag 7 lesuren, les van 8.30 uur tot 14.25 uur. Er wordt actief gehandeld op de afwezigheid van de leerlingen.
M@zl methodiek	Onze school conformeert zich aan de M@zl methodiek, een regionale afspraak. Er is al in een vroegtijdig stadium contact met ouders en de leerlingen in verband met

	ziekmeldingen. Dit wordt genoteerd binnen Presentis en de aanwezigheidsmodule ondersteund met meldingen en bijbehorende acties, zoals inschakelen schoolarts.
Juniormentoren	Iedere mentorklas van leerjaar 1 heeft één of twee juniormentoren aan de klas gekoppeld. Dit is een leerling vanuit leerjaar 4, met als taak te ondersteunen tijdens verschillende mentorklas activiteiten en een aanspreekpunt en bekend gezicht binnen de (nieuwe) school.
Nazorg	Nadat een leerling van school gaat wordt iedere leerling nog twee jaar gevolgd via de Nazorg module.
Telefoonhotels	Alle telefoons bevinden zich tijdens de lessen in het telefoonhotel.

Basisaanbod sociaal -emotioneel en didactisch handelen	
Ondersteuningsbehoeften in de klas	Binnen onze school werken we volgens de principes van de Transformatieve School (bijlage 1). Daarbij is er oog voor onderwijs ondersteuningsbehoeften van iedere leerling, welke staan uitgeschreven in bijlage 2.
Begeleidingsbehoefte	Binnen de praktijkvakken en stages worden leerlingen begeleid met een lage, een gemiddelde of een hoge begeleidingsbehoefte. Deze begeleidingsbehoefte duidt de intensiteit van de begeleiding aan, welke is af te lezen in bijlage 3.
Werken volgens EDI (Expliciete Directe Instructie)	We werken onder andere met het Expliciete Directe Instructiemodel. Expliciete Directe Instructie (EDI) is een effectief, gestructureerd onderwijsmodel dat zorgt voor hogere leerresultaten door middel van actieve participatie, lesdoelen en stapsgewijze instructie.
Uitstroomprofielen	Jaarlijks wordt het uitstroomprofiel vastgesteld, dagbesteding/ (beschutte) arbeid/ vervolgonderwijs, waar het leerstofaanbod en de stage op aangepast worden. Dit wordt genoteerd in Presentis en besproken tijdens het derde OPP-gesprek.
Uitstroomrichtingen	Binnen onze school worden er verschillende praktijkvakken aangeboden, welke aansluiten bij de verschillende uitstroomrichtingen. Leerlingen hebben vanaf leerjaar 3 een keuzemogelijkheid in de praktijkvakken, om deze aan te laten sluiten bij de kwaliteiten en interessegebieden. Tevens sluit de stage aan bij één van de gekozen praktijkvakken. In leerjaar 3 worden vier praktijkvakken gekozen. In leerjaar 4 worden drie praktijkvakken gekozen. In leerjaar 5 wordt één praktijkvak gekozen. De uitstroomrichtingen waaruit ze kunnen kiezen zijn: Verkoop & Retail, Plant & Dier, Consumptieve techniek, Bouwtechniek, Mechanische techniek, Installatie techniek, Dienstverlening & Zorg.
Streefniveaus en kerndoelen	Binnen de uitstroomroutes dagbesteding/ (beschutte) arbeid/ vervolgonderwijs bieden wij kerndoelen aan volgens de SLO Passende Perspectieven. We streven naar het behalen van 1F met uitstromen naar arbeid en/of vervolgonderwijs. Wanneer dit niet haalbaar is volgen wij een aangepaste route. Het leerstofaanbod is gericht op het zelfstandig functioneren van de leerlingen na de schoolperiode.
Aanbod	Binnen de leerjaren bieden we verschillende vakken in een opbouw aan. Het overzicht van de vakken is te vinden in de schoolgids en in bijlage 4. We werken zowel bij de theoretische vakken als de praktijkvakken met doorlopende leerlijnen.
Werken aan doelen (didactisch en sociaal emotioneel)	Iedere leerling werkt aan zijn persoonlijke leerdoel(en). Dit is een vast onderwerp van gesprek binnen de coaching gesprekken en wordt weergegeven binnen Presentis. Leerdoelen kunnen zich verhouden tot sociaal-emotionele en/of didactische leerdoelen.
Leerstof op maat	Binnen de schoolorganisatie wordt er met de lesstof aangesloten op de mogelijkheden van iedere leerling. Er worden aanpassingen gedaan per leerling zoals bijvoorbeeld persoonlijk lesmateriaal, aanpassingen in de verwerking en/of instructie.
Maatwerk in het rooster	Binnen de schoolorganisatie doen we wat werkt voor de leerling. Als een leerling baat heeft bij een aanpassing in het rooster of bijvoorbeeld een extra stagedag, doen we deze aanpassingen in overleg met leerling en ouders.
Gebruik van ontprikkel-attributen	Leerlingen mogen, wanneer daar behoefte aan is, een concentratiescherm en/of noice canceling koptelefoon gebruiken.

Bijlage 1
Transformatieve School

De Transformatieve School is een professionaliserings- en cultuurveranderingsprogramma voor scholen in een stedelijke omgeving. Binnen dit programma wordt ingegaan op de effecten van een super-diverse buitenschoolse leefwereld op de schoolcultuur. In het bijzonder ligt de focus op hoe stedelijke jongeren laveren tussen de (vaak verborgen) sociale codes van hun thuiscultuur, de peergroup en hun schoolcultuur. Deze toestand leidt op scholen in een stedelijke omgeving soms tot demotivatie en een negatieve groepsdynamiek in het klaslokaal. Het programma laat stapsgewijs zien hoe jongeren, ondanks deze mis-match tussen de leefwerelden, veerkrachtigheid kunnen ontwikkelen en komen tot de self-efficacy om de schoolladder te ervaren als hun ladder. Deze versterking van de self-efficacy van de leerling – het innerlijke geloof in het eigen 'klimproces' -, versterkt het positieve 'klimgedrag' op de schoolladder.

Bijlage 2
Onderwijs ondersteuningsbehoeften

Ik heb een leerkracht/begeleider nodig die:
- een band met mij opbouwt.
- mij opzoekt en een praatje met me maakt.
- persoonlijke interesse toont en naar mij luistert.
- vraagt hoe het met mij gaat en mijn welzijn in de gaten houdt.
- mij helpt mijn zelfvertrouwen te vergroten.
- zorgt voor succeservaringen.
- mij complimenten geeft en positief benaderd.
- mij trots laat zijn op mijn werk.
- opbouwende feedback geeft.
- nagaat of ik de instructie begrepen heb.
- mij helpt met mijn sociale vaardigheden.
- mij begrenst en duidelijke consequenties stelt.
- doet wat hij zegt en zegt wat hij doet.
- duidelijk en consequent communiceert.
- zorgt voor een duidelijke structuur.
- veilig en voorspelbaar is.

Ik heb een opdracht/leeractiviteit/instructie nodig:
- waarmee ik succeservaringen opdoe.
- die kort is of in kleine stappen wordt aangeboden.
- waarbij het leerdoel duidelijk is.
- volgens voordoen, meedoen, samendoen en zelf doen.
- mij betrokken houdt.
- die past bij mijn mogelijkheden.
- die feedback geeft direct volgend op het gewenste resultaat.
- met een duidelijke structuur.
- die waar mogelijk ook visueel wordt aangeboden.
- die tijdsgebonden is.
- die herhaald wordt.

Bijlage 3
Begeleidingsbehoefte in beeld

Hoge begeleidingsbehoefte		**Gemiddelde begeleidingsbehoefte**		**Lage begeleidingsbehoefte**
Zeer intensief	Intensief	Sterk	Matig	Licht
Omgeving/Werkplek: De activiteiten vinden plaats binnen een afgebakende omgeving. Het dagprogramma is overzichtelijk en geeft houvast, maar daarbinnen is genoeg speling, zodat leerlingen flexibel blijven. De werkzaamheden worden verricht zonder werkdruk ervaring.	Omgeving/Werkplek: De activiteiten vinden plaats binnen een afgebakende omgeving, al dan niet een arbeidsmatige omgeving, al dan niet op de reguliere markt. De werkzaamheden worden verricht zonder werkdruk ervaring.	Omgeving/Werkplek: De activiteiten vinden plaats binnen een reguliere arbeidsomgeving, waarbij een lage mate van werkdruk ervaren wordt.	Omgeving/Werkplek: De activiteiten vinden plaats binnen een reguliere arbeidsomgeving, waar een matige werkdruk ervaren wordt, waarbij er wel van de leerling een ontwikkeling verwacht wordt in het vergroten van de werkdruk.	Omgeving/Werkplek: De activiteiten vinden plaats binnen een reguliere arbeidsomgeving, waarbij een wisselende werkdruk wordt ervaren en verwacht. En van de leerling een ontwikkeling verwacht wordt in het vergroten van de werkdruk.
Begeleidingsbehoefte: De leerlingen hebben ten aanzien van hun sociale redzaamheid betreffende veel aspecten hulp nodig, zoals bij de communicatie, het nemen van besluiten en het uitvoeren van taken. Ze kunnen niet of nauwelijks zelfstandig deelnemen aan het maatschappelijk leven. De leerlingen hebben ten aanzien van alle psychosociale/cognitieve functies behoefte aan hulp, toezicht of sturing, omdat de leerlingen veel beperkingen hebben met betrekking tot met name denken en geheugen, oriëntatie en concentratie.	Begeleidingsbehoefte: Begeleidingsbehoefte zit met name in de aanpassingen in het voor structureren van de werkzaamheden, waarin geen eigen initiatief of zelf denken wordt verwacht. Daarnaast is begeleiding op passend psychosociaal niveau van belang. Denk hierbij aan communicatie, bejegening en voorspelbaarheid.	Begeleidingsbehoefte: Leerlingen werken binnen een reguliere setting waarbij de begeleidingsbehoeftig sterk aanwezig is. Dit uit zich in het veelvuldig en vaak terug kunnen vallen op een directe vaste begeleider. Waarbinnen het vaak herhalen van instructies geboden wordt.	Begeleidingsbehoefte: Leerlingen werken binnen een reguliere setting waarbij de begeleidingsbehoeftig matig aanwezig is. Een mate van zelf denken en initiatief verwacht wordt. Matige mate van (lichte vorm) van zelfstandigheid moet getoond worden, waarbij ook een ontwikkeling zichtbaar is.	Begeleidingsbehoefte: Leerlingen werken binnen een reguliere setting waarbij de begeleidingsbehoeftig laag is. Zelf denken en initiatiefnemen wordt verwacht. Ontwikkeling is zichtbaar aanwezig
Aard werkzaamheden: De leerlingen hebben intensieve begeleiding nodig in een gestructureerde omgeving. De leerling voert zijn werkzaamheden uit op een gecreëerd niveau.	Aard werkzaamheden: De leerling verricht zijn of haar werkzaamheden op een bestaand en enkelvoudig niveau. De werkzaamheden zijn repeterend van aard en voor gestructureerd, waardoor automatisering wordt getraind.	Aard werkzaamheden: Leerling heeft baat bij repeterende, enkelvoudige en bestaande werkzaamheden.	Aard werkzaamheden: Leerling voert bestaande en meervoudige werkzaamheden uit, waarbij herhaling voorkomt. Meervoudig is: een taak waarbij meer handelingen elkaar opvolgen, ten einde de taak te voltooien	Aard werkzaamheden: Leerling voert meervoudige (complex) werkzaamheden uit, waarbij een grote mate van zelfstandigheid wordt getoond.

Bijlage 4
Vakken per leerjaar

Vakken per leerjaar

